OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Juha Saunamäki, johtava asiantuntija
p.02951 50192

8.3.2021

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta, kunta- ja terveysjaosto

Asiantuntijakuuleminen 9.3.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2021 lisätalousarvioksi (HE 17/2021 vp) – Oikeusministeriön asiantuntijalausunto

Hallitus esittää oikeusministeriön pääluokkaan yhteensä 18,94 milj. euron lisäystä, mistä 17,64 milj. euroa on tarkoitettu oikeusministeriön hallinnonalan toimijoille koronaviruspandemiasta aiheutuneiden ruuhkien purkamiseen ja 1,3 milj. euroa kuntavaalien terveysturvalliseen toimittamiseen.

Koronaviruspandemiasta aiheutuneiden ruuhkien purkaminen

Vuoden 2021 talousarviossa on otettu huomioon neljäosa (tammi-maaliskuun osuus) oikeusministeriön hallinnonalan toimijoille koronaviruspandemiasta aiheutuvista määrärahatarpeista. Lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan osoitettavaksi vuoden 2021 huhti-joulukuulle kohdistuvat määrärahatarpeet.

Koronavirustilanne on ruuhkauttanut asioiden käsittelyä tuomioistuimissa, koska tuomioistuimet ovat keväällä 2020 joutuneet keskeyttämään lukuisten asioiden käsittelyn koronaviruspandemian leviämisen estämiseksi. Tartuntavaaran vuoksi tuomioistuimet noudattavat istuntokäsittelyissä erityisjärjestelyjä, mitkä toimet hidastavat asioiden käsittelyä. Ruuhkan purun arvioidaan kestävän vähintään koko vuoden 2021 ajan riippuen siitä, kuinka pitkään pandemia kestää.

Tuomioistuinasioiden ruuhkan purkuun kohdennettava lisähenkilöstön määrä on eri tuomioistuimiin yhteensä 146 henkilöä. Oikeusaputoimistoissa palkattavan lisähenkilöstön kokonaismäärä on 4 oikeusavustajaa ja

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Syyttäjälaitoksessa palkattavan lisähenkilöstön kokonaismäärä on 15 syyttäjää. Lisätalousarvioesityksessä ehdotettava määräraha kattaa palkkamenot huhtikuusta joulukuuhun 2021.

Koronaviruspandemian vuoksi kansalaisten taloudellisten ongelmien lisääntyminen vaikuttaa erityisesti talous- ja velkaneuvontapalvelujen tarpeeseen. Talous- ja velkaneuvonnassa asioiden määrän arvioidaan lisääntyvän koronavirustilanteen vuoksi noin 2000:lla asialla vuonna 2021. Asiamäärien kasvun vuoksi oikeusaputoimistoihin on palkattu 9 lisähenkilöä.

Taloudellisten ongelmien lisääntymisen kasvattaa ulosottolaitoksen asiakas- ja asiamääriä erityisesti perintätoimenpiteissä, mutta myös realisointitoimenpiteissä sekä erilaisiin maksuhuojennuksiin liittyvissä toimenpiteissä. Varovaisesti arvioiden asiamäärät kasvavat vuonna 2021 yhteensä 10-15 % eli noin 300 000 – 450 000 asialla. Lisähenkilöstön määrä ulosottolaitoksessa on 55 henkilöä. Myös konkurssien ja yrityssaneerausten määrän odotetaan lisääntyvän vuonna 2021 ja lisääntynyt työmäärä edellyttää 2 henkilön lisäresursseja konkurssiasiamiehen toimistoon.

Digi- ja väestötietovirastolla on ollut koko vuoden 2020 edunvalvontaan liittyvien asioiden käsittely hyvin ruuhkautunut ensin organisaatiomuutoksesta johtuen ja myöhemmin koronaviruspandemian vuoksi. Tämä tarkoittaa sitä, että edunvalvontatoimistoihin tulee kerralla huomattava määrä (noin 1000 kpl) uusia asiakkaita vuonna 2021. Edunvalvontatoimistoihin kohdennettavan lisähenkilöstön määrä on 10 henkilöä.

Kuluttajariitalautakuntaan on saapunut koronaviruspandemiasta aiheutuvia uusia ratkaisupyyntöjä huomattava määrä. Ratkaisupyynnöistä noin 80 % on matkustamiseen liittyviä valituksia. Lisähenkilöstön tarve on 2 henkilöä.

Koronaviruspandemian vuoksi lykättyjen ja keskeytyneiden vankeusrangaistusten täytäntöönpanon ruuhkan purkamisesta johtuva vankiluvun kasvu kohdistuu erityisesti vuoteen 2021. Myös tuomioistuinten rikosasioiden ruuhkanpurusta aiheutuu vankiluvun kasvua vuonna 2021. Vankimäärän lisääntyessä myös henkilöstön määrää tulee lisätä täytäntöönpanotehtäviin, turvallisuudesta huolehtimiseen ja vankien toimintojen järjestämiseen. Rikosseuraamuslaitoksessa ruuhkan purkuun tarvittavan lisähenkilöstön määrä on vuonna 2021 yhteensä 124 henkilöä.

Kuntavaalien terveysturvallinen toimittaminen

Kuntavaalien ajankohtaa ehdotetaan siirrettäväksi ja vaalit toimitettavaksi sunnuntaina 13.6.2021. Ennakkoäänestys kotimaassa olisi 26.5.–8.6.2021. Edellytykset terveysturvallisten ja kokonaisuutena onnistuneiden kuntavaalien onnistumiselle arvioidaan olevan kesäkuussa paremmat kuin huhtikuussa. Kunnat kantavat päävastuun kuntavaalien käytännön järjestelyistä ja vaalien toimittamisesta: kunta määrää ja kalustaa äänestyspaikat, rekrytoi ja kouluttaa henkilöstön, järjestää äänestyksen, laskee äänet ja vahvistaa tuloksen. Kunta tiedottaa ehdokashakemusten jättämisestä ja ennakkoäänestyksen järjestelyistä.

Turvavälien ylläpitäminen, jonottamisen järjestäminen ja muut koronavirustilanteesta johtuvat erityisjärjestelyt edellyttävät aiempaa suurempaa määrää vaalivirkailijoita ennakkoäänestyksessä ja vaalipäivän äänestyksessä. Myös kotiäänestykseen tarvitaan koronaviruspandemiasta johtuen merkittävästi lisäresursseja. Lisäksi tarvitaan uusia tilaratkaisuja sekä suojavälinehankintoja.

Hallitus esittää, että vaalimomentille osoitetaan 1,3 milj. euron lisämääräraha siirtomenojen maksamiseen kunnille kuntavaalien turvalliseksi toteuttamiseksi. Kunnalle maksettaisiin 0,3 euroa jokaista äänioikeutettua kohden. Tällä toimenpiteellä on tärkeää turvata demokratian ja äänestysoikeuden toteutumista sekä painokkaasti osoittaa, että kunnilla on tärkeä rooli äänestyksen terveysturvallisen toteutumisen varmistamisessa.

Lisäksi momentin 25.50.20 päätösosaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että määrärahaa saa käyttää myös siirtomenojen maksamiseen kunnille vuoden 2021 kuntavaalien äänestyksen turvalliseen toteuttamiseen poikkeuksellisissa olosuhteissa.